

MONJA PER FORÇA

Mos germans m'han privat,
m'han privat de l'alegria;
ellos no són capellans,
volen que jo monja sia.

I com mai això seria
de fer una monja per força!
Lo convent se'n vagi a l'orsa,
jo mai monja sigueré.

Mariner, bon mariner,
Déu vo'n dongui en abundància:
vist haveu i coneixut
lo meu amador de França?

Jo l'he vist i l'he parlat
i una ambaixada m'ha dat,
una ambaixada m'ha dat:
que vos cerqueu un altre amant.

Jo set anys l'he esperat
i altres set l'esper encara,
si en aqueixos set no ve
monja me trobarà posada,
monja del monestir sant
que té nom de Santa Clara.

Si vós vos posau monja
jo me faç un fraret,
que al convent de la Merced
vos prengueré confessant.
Veniu vós, la mia bella,
que jo só el vostro amant.

I si vós vos feu fraret,
jo me faç una anguileta,
jo me faç una anguileta,
i me n'anigueré nadant.

Si vós vos feu una anguileta
jo me faç un pescador,
jo me faç un pescador,
i vos prengueré pescant.
Veniu vós, la mia bella,
que jo só el vostro amant.

I si vós vos feu pescador,
jo me faç una coloma,
jo me faç una coloma,
i me n'anigueré volant.

Si vós vos feu una coloma,
jo me faç un caçador,
jo me faç un caçador,
i vos prengueré caçant.
Veniu vós, la mia bella,
que jo só el vostro amant.

(Poesia popolare anonima, in: A. Bosch i Rodoreda – M.A. Susanna Sanna, *Històries de l'Alguer entre la marina i la campanya*. Dalmau, Barcelona, 1996. Pagg. 101-103)

Quan el maestral escudi a la marina
tota una bava blanca és la costera:
lo Cap de Caça és tot una amargura,
Cala Viola aculli lo faixam;
a dintre al Port Comte és una seda,
un llençol blau teixit a fil d'or.
Lo braç de l'home i lo de la marina
és una pena que en el cor pirina:
"Nostra Senyora mia de Port Salve,
al golf, al golf, feu-nos arribar!"
I quan lo rem ferit ha aquell llençol,
del mariner finit és cada dol.
Ell ha portat en salvo barca i vida
i de demà escomença un altre dia
amb els petits fills i la muller.

(Poesia popolare anonima, in: A. Bosch i Rodoreda – M.A. Susanna Sanna, *Històries de l'Alguer entre la marina i la companya*. Dalmau, Barcelona, 1996. Pag. 23)

XU ANTONI (lo nassaiol)

Lo carrer del Carme era la sua casa,
amb les finestres sempre obertes
a la llum del dia i a la vida.
Seieva damunt de una cadira vella.
amb mans rugoses
trenava rajos de sol.
Les nasses de jonc:
filles de l'esperança
més forta de la pena
pels anys que corren
a veles unflades.
Parlava dels amics que la terra agafa,
de l'amiga marina,
dels hòmens que posen sota aigua blava,
campanes de llum,
dels peixos de foc
que salten dins les redes de jonc,
en la gransadora entre la vida i la mort.

(Antoni Canu, *Poesies*. Edicions del Sol, l'Alguer 1995. Pag. 38)

NADAL AL PORT

Llum quieta
de llampions
i pau d'aigües
dintre el port.
En la nit de l'Advent
no hi ha barques
sobre el mar
sinó caliu de foc,
records de la infantesa
i d'aventures
de vells pescadors:
sobre els paiols
cau lenta i salada
la rosada.

També el silenci,
al port,

parla de llenys
i de veles
al vent
mai desplegadas,
d'un maternal bressol
com és la nostra mar
en temps de bonança.

Mitjanit de l'Advent i
hàlit de cançó antiga:
Jesús és nat
en un racó de platja
sobre una manta d'algues
entre el blanc i
sorollós voleiar
de les gavines.

(Rafael Caria, *Els asfòdels*. EDES, Sàsser 1992. Pagg. 104-106)

SOMI

O mariner que vas per la costera
cercant l'atrasu al so del sou tintinu,
cercant com a cada u lo bé que espera,
seguint com a cada u lo sou destino,
somiant, *tra* l'una i l'altra maistralada,
de tirar en terra i te posar de una ala...

Fóra bell, una alanxa així pel gustu,
de se n'eixir l'estiu per una pescada
una taverna, dos gerrets arrustu,
una tasseta —o dues—, una enraonada

—no fa més cas si és fea la tavernera—,
i una mica de vinya a la Taulera.

Ma és somi, o mariner, no hi posis ment;
és carinyo del cor, és dolç engany;
jo també, que n'he pres de cops de vent,
só anant-hi a fatu a fatu i no de un any,
i sempre se n'allasca, i me diu el cor
que forsis no floreix aquesta flor!

Rafael Catardi, *Rimes alguereses*. Barcino, Barcelona 1971. Pagg. 39-40)

MAR DE GENER

Tendra
és la color
de la mar
al dia de gener
quan mori
l'ira del maestral,
ones petites
toquen l'arena
en un viatge
sense temps.
Ales blanques
en l'ària
disinys evanescents
ombres de fantasia
en l'aigua sense moviment.
Dits lleugers
a la mar,
colors de albes,
de lluna amb un vel.
Mar sense vaixell
i barca
el meu pensament
navega
cercant una rondalla.

(**Maria Chessa Lai, *Paraules*. Editorial Roth, l'Alguer 1994. S.p.)**)

JULIOL

Blaves ones de la mar,
altra volta us he cantat,
i pensant al temps passat
també avui vos vull cantar.

Veig encara avui nadar
i bressar amb voluptat,
entre el dolç vostre combat,
i veig riure i veig jugar

les noies encisadores
amb un coll més blanc que neu,
amb uns braços rodonets;

blaves ones temptadores,
jo us he dat tot lo cor meu,
molts sospirs i mil secrets.

(**Joan De Giorgio Vitelli, in: *Alghero e la Catalogna*. Fossataro, Cagliari 1964². Pag. 301**)

LO PESCADOR QUE SE DEU DE CASAR

O lluna vella, o lluna vella,
basa la fatxa del pescador,
basa los ulls de la mia bella
a poc a poc del finestró.
No la despertis; ella és somiant-se
que *nel* sou dit l'anell li pos;
i de la iglésia tota ninant-se
li pareix que ixi amb l'espós.

Si la llagosta augmenta el preu
aquell dimoni de l'Espanyol,
li he emprimitit que pel dia deu
jo la deman; crepi qui vol!
I per lo gusso hi he ja pensat;
de la marina serà el primer;
ja trenta escuts he anticipat,
que he pres a prèstit dels de Baté.

Xu Genarino té les maderes
promptes, lo primo i el corredor;
i xu Francesco me fa les veles
i vol que el babo faci caució.

Asparadiel-lu l'espau me dóna,
lo cap a biendu i el tercerol;
i compr un ferro que té Falcona,
i dotze francs m'ha dit que vol.

I per Sant Pere varem lo gusso;
lo calafato m'ha dit així,
serà batiat amb gran luxó
i l'Arxipreste serà el padrí.
A poc a poc, si lo bon Déu
la providència me donguerà,
vengueré ric i me veureu
amb lo Síndic a passejar.

Tengueré casa gran i pintada,
i la mobília de gran valor;
sala de pranzo bella i agarbada,
fins al saloto com un senyor.
I Caterina, serà servida
com una dama; en Catedral
tenguerà prompta la sua cadira
quan fa lo bisbe pontifical.

(Miquel Dore, in: A. Nughes, *Tradizioni, usi e costumi di Alghero de Joan Palomba*. Edicions del Sol, l'Alguer, 1996. Pagg. 228-229)

BOGA... BOGAMARÍ

Boga... bogamarí:
eixit só maití maití.
Tenc l'alanxa
que és plena al port
i los minyons
engiro al país.
Boga... bogamarí
menjau'l així
lo fruit d'escoll.
Sem a gener,
fa fred, i bé
no el timi mai
lo mariner.
Parteix maití
sense remor,
descalç el peu
un cant al cor.
Torna a les deu,
arriba al port,
la gent aguarda
seguda al sol:
aguarda el pobre,
aguarda el ric

lo bon fruit
que costa poc.
Boga... bogamarí:
eixit só maití maití.
L'espasa plena
lo foraster
la desbuida
si ve a l'Alguer.
Un cóc moll,
un bon quarter,
talla l'espina
lo mariner.
Lo bon fruit
és ple a gener
vermell lo bo,
groc també;
de la marina
té la sabor
i lo perfum
té de l'escoll.
Boga... bogamarí
eixit só maití maití.

(Pinuccia Ginesu Maffei, in: *Alghero e la Catalogna*. Fossataro, Cagliari 1964². Pagg. 344-345)

BARCELONETA

Té certament un encant
únic entre mil altres
Barceloneta al sol de mitjagost.
Cada escoll, cada platja és diferent,
mes única és la llum
que madura en l'espai
d'aquest cel, d'aquest mar,
expressió de puresa cristal·lina
quan, en l'arena ardent,
sense noció del temps,
m'inebrieig d'atzur.

(Francesc Manunta, *Aigües vives*. Barcino, Barcelona 1971. Pag. 15)

EL PESCADOR

Pescador, l'ull obert,
ben ferma la mà al timó,
travesses el mar profund;
i si el motor ressona amb força
quan t'allunyes del port
en la nit serena i silenciosa,
ton cor és ple de gran malenconia.
El teu lluitar és el lluitar del món:
petita barca i horitzó infinit,
un poc de rialla i arreu plor.
Mes en la nit fosca,
quan el vent gemega
i forta és la borrasca.
retroba el teu cor fort
sempre un camí amb un filet de llum:
el teu, de l'esperança.

(Francesc Manunta, *Aigües vives*. Barcino, Barcelona 1971. Pag. 27)

LA FITORA

La marina és bella, bella assai,
ma calqui volta fea i traïdora
que te posa al cos una fitora,
que a un moment la pell te fa deixar.
Quan u va en cerca de un empleo,
no sap mai cosa té de fer:
i va cercant sempre lo més feo,
que és pròpio aquell del mariner.
Quan vas en barca la marina és calma:
després de un poc tot és canviat:
s'alça un gran vent che te fa assustar,
la família te poses a invocar.
Aquelles ondes pareixen cavalls,
tu en barca te trobes tot sol,
perdones també a qui t'ha fet mal
te volgueries a dintre del bressol.
Ma massa tard per a tu que sés ja vell:
impara als fills tous un altro empleo,
que no sigui aquell del mariner,
que forsis verament és lo més feo.

És succeït així al babo meu:
però ell no és manco tornat.
Era lo dia de Santa Caterina:
qui desplaier! soltant Déu lo sap.
Jo era petita, teniva sol deu anys;
érem set fills, i qui tribolia!
Cosa hi és volgut per mos tirar envant,
i qui dolor per aquella mare mia
Jo envetxe de anar a escola anava al port,
amb l'esperança d'el veure tornant:
i quant fred he pres i me record
que me'n tornava a escola, ma plorant.
Sem estats tant temps que aguardàvem
pensant fossin desbarcats en calqui terra:
envetxe la marina traïdora
los aguardava amb la sua fitora.
Qui destino crudel i maleït,
lo destino de tants mariners!
forsis pareix que sigui al cel escrit
que los pescadors no diventaran mai vells.

(Rosaria Masu, *Poesias algaresas*. Edizioni del Sole, Alghero 1978. Pagg. 6-7)

LA PLATJA DE SANT JOAN

Volen les blanques veles - solcant la mar blavenca.
envers la rient platja - de los horts de Sant Joan;
i a dins d'elles canten - amb veu dolça harmoniosa,
les més hermoses joves - de Sàsser i de Alguer.

Lo sol amb sos raïos - besa les perfomoses
i blanques carns, que endora – amb el seu fort calor
mentres que en l'aigua entren, - saltant, les carinyoses,
de los ulls negres, joves - de Sàsser i de Alguer.

Tota la platja és plena - del més gallard jovent,
que ensems amb les joves, - van per la mar nadant,
i envers l'hort de la "Móra" - al sol se veu, content.
nel seu treball, cantant, - lo fill de l'hortolà.

I quan les barques tornen - al port a reposar-se.
i *nel* blau espai se perd - lo cant dolç i harmoniós,
i enrera al Cap de Caça - lo sol va ja a colgar-se,
veus *nel* treball, encara, - lo fill de l'hortolà."

(Carmen Dore in: Pere Català i Roca, *L'aventura catalanista de "La Palmavera"*. Edicions del Municipi de l'Alguer, l'Alguer 1998. Pagg. 6-7)

QUI MALA QUE ÉS LA MARINA

Qui mala que és la marina!
Trist i escur a qui enganya.
N'escrivem en Espanya
d'aquesta mort succeïda.
La mare n'era afligida
de lo veure mort així,
esperant hora per hora
de lo veure caputxí.
Afligida era la mare,
ma de cor ja l'ha plorat.
Quan la notícia li han dat,
cau morta desmaiada.
Qui plorava era la mare
quan li han tocat l'agonia.
Cada pobre lo sentia
que ja era bon minyó
i l'hàbit amb el cordó
eren ja per lo vestir,
esperant hora per hora
de lo veure caputxí.
- Francisco, vine amb mi
que t'has guanyat la glòria:
la palma de la victòria
t'ha portat la mà divina.
Qui mala que és la marina!

**(Poesia popolare anonima, in: Ramon Clavellet – Antoni Useri,
Rondalles i cançons populars. La Celere Editrice, l'Alguer, 1996.
Pagg. 119-120)**

MAITINADA

L'enguiriada del golf és una glòria
de llumera, de sol que te consola,
i Cap de Caça en fondo *ne* la boira
és una torre greva, forta i sola.
De núvules un grof a Mont Dolla
se tiren lentes lentes a una vora...
i tu, Alguer mia, sés blanca, dolça, molla
que núvia de l'altar eixint a fora.
Ara lo blau de la marina riu
pel ponentol que tota l'onda mou
tenyint-la de vermell, de plata i or,
mentres lo sol muntant bruja i riu
i per a tu sospira cada cor,
ciutat mia, al nàixer del dia nou.

(Rafael Sari, *Ombra i sol*. Edizioni della Torre, Cagliari 1984)

LA FADA

“Una fada *nel* golf somia,
una fada vestida de blau”
Així dieva la pobra ma xia
i nosaltros estàvem en pau.
Escoltàvem la bella rondalla
carinyosa com una cançó,
com aquella de “pica a la palla”,
com aquella de “pica al portó”.
“Campanetes de plata assai fina
dels vestirs ella té en cada vora...
una música fa quan camina
que lo cor te ralegra i consola.
Ma de dia no ixi mai que té por,
per això està *nel* fondo amagada
a una casa de perles, de or,
tota bella, composta, gigiada”.
Així dieva mamai Rosolia
al pedrís de la porta seguda,
fins a quan se moriva lo dia,
fins a quan la placeta era obscura.
Lego lego passaven les hores,
tot de plata lo golf era ple:
forsis tu ne sumaves alhora,
fada antiga, a mirar-te l’Alguer.

(Rafael Sari, *Ombra i sol*. Edizioni della Torre, Cagliari 1984. Pag. 40)

VELA

Va el blanc triangle com una ala
lluny en el golf encès:
una cançó sospesa
entre la mar i el cel.
Un vel de plata
que es mou
al ritmo dolç
de vent matiner.
Pareix que carinyós
un cant de sirena
s’alci lleuger lleuger,
veu antiga de rondalla:
“Mariner, bon mariner”.

(Rafael Sari, *Ombra i sol*. Edizioni della Torre, Cagliari 1984. Pag. 99)

PESCADOR

Marina grossa avui,
marina mala.
Al Traïdor, als Lleons,
a la costera tota
embat i escuma arreu.
No és dia d'eixir a fora:
dia diat és aqueix,
és dia dolent.
Anem, nos salvi Déu.
Lo pa nostro és *nel* vent,
lo pa nostro és la mar:
se va, se va.
Mariners nos sem:
bon vent i barca nova
és a vegades, ma
l'any és gran
i cada dia hi vol pa.
"Toquen les quatre,
lo babo és en barca".
Les torres a de nit són muntanyes
que fan la por al sol passar-hi a sota
i lo canal és negre: una baieta.
Lo cel no té una estrella que desgoti
un fil, un fil almanco de clariana.
Anem, nos salvi Déu.

Embat i escuma arreu, embat i escuma arreu.
La barca va *tra* ones de tristura
la barca va *tra* un vol de esbrufadures.
"Toquen les cinc,
lo babo és eixint".
Qui mala nit, o mama,
qui cel de malaüra,
no fa més dia, no més
Núvols i vent engiro...
Lo golf és una pena,
lo golf és un infern,
dia dolent.
Maria de Portosalve
los salvi, pobra gent,
Mare Santa de Vallverd
dóna ajuda al pescador.
Embat a la costera,
embat i escuma arreu
als Lleons, al Traïdor.
La barca va *tra* ones d'amargura,
corri en sec *tra* plors de criatures.
Les sis, les set... És clar:
lo pa nostro és *nel* vent
lo pa nostro és la mar.

(Rafael Sari, *Ombra i sol*. Edizioni della Torre, Cagliari 1984. Pagg. 148-149)

BARCA QUE VAS

Quan tornaràs i a vela desplegada
entraràs *ne!* tranquil·lo portitxolo?
Quan veuré torna la tua falca clara,
la tua prua de bel gusso ratzaiolo?
Passes la punta en pressa com una ala
blanca que amunt a la marina voli,
ne! golf que pareix una flamada
pel sol que a Cap de Caça és mori-mori.
I perderàs de vista lo fanal,
les torres, la muralla coneixuda,
tra el rísquio, *tra* el perill i *tra* la mort.
Quan parteixes, oh gusso, qui tristura!
Qui pensament quan passes lo canal
ne l'hora que te'n vas del calm port!

(Rafael Sari, *Ciutat mia*. Edizioni della Torre, Cagliari 1980. Pag. 24)